

Literatura

Buddha v dějinách a legendách

- BREWSTER, E. H.: The Life of Gotama the Buddha, compiled exclusively from the Pali Canon. 2nd edition, London 1956.
- DUTOIT, J.: Das Leben des Buddha – Eine Zusammenstellung alter Berichte aus den kanonischen Schriften der südlichen Buddhisten. München-Neubiberg 1906.
- FOUCHER, A.: La Vie du Bouddha d'après les textes et les monuments de l'Inde. Paris 1949.
- SCHUMANN, H. W.: Der historische Buddha. Köln 1982.
- THOMAS, E. J.: The Life of the Buddha as Legend and History. 6th edition, London 1960.
- WALDSCHMIDT, E.: Die Legende vom Leben des Buddha. 2. Auflage, Graz 1982.
- WICKREMESINGHE, K. P. D.: The Biography of the Buddha. Colombo 1972.

Texty a překlady textů, životopisy osobnosti buddhismu

- CHANG, G. C. C.: The hundred thousand Songs of Milarepa, 2 vols, Seacaucus – New Jersey 1962.
- CHATTOPADHYAYA, A.: Atiśa and Tibet – Life and Works of Dīpamkara Śrījñāna. Calcutta 1967.
- DARGYAY, E. K.: Das tibetische Buch der Toten. Bern – München 1977.
- DAS, S. C.: Indian Pandits in the Land of Snow. 2nd edition, Calcutta 1965.
- DOWMAN, K.: The Legend of the Great Stupa and The Life Story of the Lotos Born Guru. Emeryville, CA 1973.
- EIMER, H.: Berichte über das Leben des Atiśa (Dīpamkaraśrījñāna), eine Untersuchung der Quellen. Wiesbaden 1977.
- EIMER, H.: Rnam thar rgyas pa, Materialien zu einer Biographie des Atiśa (Dīpamkaraśrījñāna). 2 Bde, Wiesbaden 1979.
- EIMER, H.: Some Results of Recent Kanjur Research. St. Augustin 1983.
- FREMANTLE, R. – TRUNGPA, CH.: The Tibetan Book of the Dead. Berkeley – London 1975.
- GUENTHER, H. V.: The Jewel Ornament of Liberation. London 1959.
- GUENTHER, H. V.: The Life and Teaching of Nāropa. Oxford 1963.
- GUENTHER, H. V.: The Royal Song of Saraha – A Study in the History of Buddhist Thought. Seattle – London 1969.
- HOFFMANN, H.: Mi-la Ras-pa, sieben Legenden. München-Planegg 1950.
- JIVAKA, L.: The Life of Milarepa, Tibet's Great Yogi. London 1962.
- KARGL, R.: Mahāsiddhas in Tibetan Art. In: Arts of Asia, Vol. 6, No. 1, Hong Kong 1976.
- KLAUS, CH.: Der aus dem Lotos Entstandene – Ein Beitrag zur Ikonographie und Ikonologie des Padmasambhava. Wiesbaden 1982.
- LESSING, F. D. – WAYMAN, A.: Mkhas Grub Rje's Fundamentals of the Buddhist Tantras. The Hague – Paris 1968.

- MALALASEKERA, G. P.: Dictionary of Pāli Proper Names. 2nd edition, 2 vols, London 1960.
- MÜLLER, M. – TAKAKUSU, J.: Buddhist Mahāyāna Texts – The Larger Sukhāvati-Vyūha, the Smaller Sukhāvati-Vyūha, ... The Amitāyur-Dhyāna-Sūtra. Sacred Books of the East, Vol. 49, 2nd edition, Delhi – Varanasi – Patna 1965.
- ROBINSON, J. B.: Buddha's Lions – The Lives of the Eighty-Four Siddhas (Caturaśīsiddhapravṛtti des Abhaya-dataśrī). Berkeley 1979.
- RUEGG, D. S.: The Life of Bu Ston Rin Po Che. Serie Orientale Roma, Vol. 34, Rome 1966.
- SCHMID, T.: The Eighty-Five Siddhas. Stockholm 1958.
- TSOGYAL, Y.: The Life and Liberation of Padmasambhava. Transl. by K. Douglas, 2 vols, Berkeley 1978.
- Náboženství, kultura a dějiny himálajských zemí*
- BELL, CH.: The Religion of Tibet. 2nd edition, London 1968.
- BHARATI, A.: The Tantric Tradition. London 1965.
- BHATTACHARYYA, B.: An Introduction to Buddhist Esoterism. Oxford 1932.
- BLEICHSTEINER, R.: Die gelbe Kirche – Mysterien der buddhistischen Klöster in Indien, Tibet, Mongolei und China. Wien 1937.
- CONZE, E.: Buddhism – its Essence and Development. Oxford 1957.
- CONZE, E.: Eine kurze Geschichte des Buddhismus. Frankfurt 1984.
- DARGYAY, E. M.: The Rise of Esoteric Buddhism in Tibet. Delhi 1979.
- DAS, S. C.: Contributions on the Religion and History of Tibet. New Delhi 1970.
- FILCHNER, W.: Kumbum – Lamaismus in Lehre und Leben. Zürich 1954.
- GUENTHER, H. V.: Tibetan Buddhism without Mystification. Leiden 1966.
- HOFFMANN, H.: Die Religionen Tibets – Bon und Lamaismus in ihrer geschichtlichen Entwicklung. Freiburg – München 1956.
- KEILHAUER, A. – KEILHAUER, P.: Ladakh und Zaskar, Lamaistische Klosterkultur im Land zwischen Indien und Tibet. Köln 1980.
- LAUF, D. I.: Secret Doctrines of the Tibetan Book of the Dead. Boulder – London 1977.
- MÜLLER, C. C. – RAUNIG, W.: Der Weg zum Dach der Welt – Harrer, Schlagintweit, Filchner, Aufschneider, Schäfer, Sven Hedin. Innsbruck 1982.
- NAUDOU, J.: Les Bouddhistes kaśmiriens au Moyen Age. Paris 1968.
- NORBU, T. J.: Tibet. New York 1968.
- RICHARDSON, H. E.: Tibet – Geschichte und Schicksal. Frankfurt 1964.
- SCHLAGINTWEIT, E.: Buddhism in Tibet. London 1968.
- SCHULEMANN G.: Die Geschichte der Dalai-Lamas. Leipzig 1958.
- SCHUMANN, H. W.: Buddhismus – Stifter, Schulen und Systeme. 4. Auflage, Olten – Freiburg 1985.
- SNELGROVE, D.: Buddhist Himalaya – Travels and Studies in... Tibetan Religion, Oxford 1957.
- SNELGROVE, D. – RICHARDSON, H.: A Cultural History of Tibet. London 1968.
- STEIN, R. A.: Tibetan Civilization. Stanford, CA 1972.
- TUCCI, G. – HEISSIG, W.: Die Religionen Tibets und der Mongolei. Stuttgart 1970.
- TUCCI, G.: Tibet, Land of Snows. Calcutta – Bombay – Delhi 1967.
- WADDELL, L. A.: The Buddhism of Tibet or Lamaism. 2nd edition, Cambridge 1959.
- WADDELL, L. A.: Lamaism in Sikhim. 2nd edition, Delhi 1973.

- WARDER, A. K. W.: Indian Buddhism. Delhi 1970.
- WAYMAN, A.: The Buddhist Tantras – Light on Indo-Tibetan Esoterism. New York 1973.
- WIESNER, U.: Nepal, Königreich im Himalaya. Köln 1976.
- Dějiny a ikonografie pozdně buddhistických škol*
- AUBOYER, J.: Tibet, Kunst des Buddhismus – Katalog zur Ausstellung im Haus der Kunst. München 1977.
- BEYER, S.: The Cult of Tārā – Magic and Ritual in Tibet. Berkeley 1973.
- BHATTACHARYYA, B.: The Indian Buddhist Iconography, mainly based on the Sādhanamālā. 2nd edition, Calcutta 1958.
- CLARK, W. E.: Two Lamaist Pantheons. 2nd edition, 2 vols, New York 1965.
- DAGYAB, L. S.: Tibetan Religious Art. 2 vols, Wiesbaden 1977.
- DAGYAB, L. S.: Ikonographie und Symbolik des tibetischen Buddhismus, Teil A I: Die Sādhanas der Sammlung Ba-ri brgya-rtsa. Wiesbaden 1983.
- DITTRICH, D.: Buddhistische Kunst Ostasiens – Katalog zur Ausstellung des Museums für Ostasiatische Kunst. Köln 1968.
- EGYED, A.: The Eighty-four Siddhas – A Tibetan Blockprint from Mongolia. Fontes Tibetani II, Akadémiai Kiadó, Budapest 1984.
- GEA LAMA: Principles of Tibetan Art – Illustrations and Explanations of Buddhist Iconography and Iconometry. 2 vols, Darjeeling 1983.
- GENOUD, CH. – INOUE, T.: Buddhist Wall-Paintings of Ladakh. Genf 1978.
- GETTY, A.: The Gods of Northern Buddhism – Their History, Iconography and Progressive Evolution Through the Northern Buddhist Countries. 3rd edition, Rutland – Tokyo 1962.
- GOEPPER, R.: Buddhistische Kunst aus dem Himalaya: Sammlung Werner Schulemann, Bonn. Ausstellung des Museums für Ostasiatische Kunst der Stadt Köln in der Hahnenortburg, Rudolfplatz, 24. 8. 1974–5. 1. 1975. Köln 1974.
- GORDON, A. K.: The Iconography of Tibetan Lamaism. Rutland 1960.
- GOVINDA, A.: Foundations of Tibetan Mysticism. 5th edition, London 1975.
- GRISWOLD, A. B. – KIM, CH. – POTT, P. H.: Kunst der Welt – Burma, Korea, Tibet. Baden-Baden 1963.
- GRÜNWEDEL, G.: Die Geschichten der vierundachtzig Zauberer (Mahāsiddhas). In: Baessler-Archiv, Bd. 5, Leipzig – Berlin 1916.
- GRÜNWEDEL, A.: Mythologie des Buddhismus in Tibet und der Mongolei. 2. Auflage, Osnabrück 1970.
- HERRMANN, A.: Untersuchungen zur Religionsgeschichte und Mythologie der Dākinīs im indotibetischen Raum (unveröffentl. Magisterarbeit der Univ.). Bonn, bez vročení (1983).
- HETENYI, E. – SZABO, T.: Tibeti Mítoszok A 84 Mahāsiddhi. Budapest 1984.
- HOFFMANN, H.: Symbolik der tibetischen Religionen und des Schamanismus. Stuttgart 1967.
- HUMMEL, S.: Geschichte der tibetischen Kunst. Leipzig 1953.
- KARMAY, H.: Early Sino-Tibetan Art. Warminster 1975.
- KIRFEL, W.: Symbolik des Buddhismus. Stuttgart 1959.
- KOLMAŠ, J.: The Iconography of the Derge Kanjur and Tanjur. New Delhi 1978.
- VAN KOOIJ, N. R.: The Iconography of the Buddhist Wood-carvings in a Newar Monastery in Kathmandu. In: Journal of the Nepal Research Centre, vol. I, 3, 1977.

- KRAMRISCH, ST.: The Art of Nepal – Catalogue to the Exhibition of the Asia Society. New York 1964.
- LAMAISTIC ART-EXHIBITION (Katalog zur Ausstellung der) Société Général de Banque Brussels 1975.
- LAUF, D. I.: Tibetica 1 – Katalog zur Verkaufsausstellung Schoettle. Stuttgart 1968.
- LAUF, D. I.: Tibetische Kunst – Katalog zur Ausstellung in Zürich und Luzern 1969.
- LAUF, D. I.: Die buddhistische Skulptur in Indien und ihr Einfluß auf die Kunst von Tibet – Katalog zur Verkaufsausstellung Schoettle. Stuttgart 1972.
- LAUF, D. I.: Das Erbe Tibets – Wesen und Deutung der buddhistischen Kunst von Tibet. München – Bern – Wien 1972.
- LAUF, D. I.: Verborgene Botschaft tibetischer Thankas – Bildmeditation und Deutung lamaistischer Kultbilder. Freiburg 1976.
- LAUF, D. I.: Eine Ikonographie des tibetischen Buddhismus. Graz 1979.
- LAVIZZARI-RAEUBER, A.: Thangkas, Rollbilder aus dem Himalaya – Kunst und mystische Bedeutung. Köln 1984.
- LIEBERT, G.: Iconographic Dictionary of the Indian Religions – Hinduism, Buddhism, Jainism. Leiden 1976.
- LOMMEL, A.: Buddhistische Kunst – Katalog zur Ausstellung des Staatlichen Museums für Völkerkunde. München 1968.
- LOMMEL, A.: Kunst des Buddhismus aus der Sammlung des Staatlichen Museums für Völkerkunde in München. Zürich – Freiburg 1974.
- LOWRY, J.: Tibetan Art – Catalogue of the Victoria and Albert Museum. 2nd edition, London 1976.
- DE MALLMANN, M.-T.: Introduction à l'iconographie du tantrisme bouddhique. Paris 1975.
- DE MALLMANN, M.-T.: Introduction à l'étude d'Avalokiteçvara. Paris 1967.
- MEISEZAHL, R. O.: Geist und Ikonographie des Vajrayāna-Buddhismus. Sankt Augustin 1980.
- NEBESKY-WOJKOWITZ, R. DE: Oracles and Demons of Tibet – the Cult and Iconography of the Tibetan Protective Deities. 2nd edition, Graz 1975.
- OLSCHAK, B. CH.: Mystik und Kunst Alt tibets. Bern – Stuttgart 1972.
- PANDER, E.: Das Pantheon des Tschangtscha Hutuktu. Berlin 1890.
- PLAESCHKE, H.: Buddhistische Kunst. Wien 1972.
- RAGHU VIRA – CHANDRA, L.: A new Tibeto-Mongol Pantheon. Parts 1–20, New Delhi 1961–72.
- ROERICH, G.: Tibetan Paintings. New York 1925.
- RONGE, N. G. – DAGYAB, L. S.: Ikonographie und Symbolik des tibetischen Buddhismus, Teil A II: Die Sādhanas der Sammlung Ba-ri brgya-rtsa. Wiesbaden 1983.
- ROUSSELLE, E.: Vom Sinn der buddhistischen Bildwerke in China. 2. Auflage, Darmstadt 1958.
- SĀDHANAMĀLĀ (Sanskrit-Text). Ed. by B. Bhattacharyya, 2 vols, Gaekwad's Oriental Series, Baroda 1925–28.
- SCHMIDT, I. J. – BEER, R.: Der Weise und der Tor – Buddhistische legenden aus Tibet. 2. Auflage, Leipzig – Weimar 1978.
- SCHULEMANN, W.: Die Kunst Zentralasiens als Ausdrucksform religiösen Denkens. Köln – Opladen 1967.
- SECKEL, D.: Kunst des Buddhismus – Werden, Wanderung und Wandlung. Baden-Baden 1962.
- SIERKSMA, F.: Tibet's terrifying Deities. Paris 1966.
- SINGH, M.: Himalayan Art – Wall-Painting and Sculpture in Ladakh, Lahaul and Spiti, the Siwalik Ranges, Nepal, Sikkim and Bhutan. New York 1971.

- SNELGROVE, D. L. et al.: The Image of the Buddha. London 1978.
- TARTHANG TULKU: Sacred Art of Tibet – Catalogue to the San Francisco Exhibition. Berkeley, CA 1972.
- TENZING, KH. S. – OLESHEY, G.: The Nyingma-Icons – A Collection of Line Drawings of 94 Deities and Divinities of Tibet. In: Kailash, Journal of Himalayan Studies, Vol. III, No. 4, 1975.
- TIBET HOUSE MUSEUM – Catalogue of the Inaugural Exhibition. New Delhi 1965.
- TOYKA-FUONG, U.: Ikonographie und Symbolik des tibetischen Buddhismus. Teil B: Die Kultplastiken der Sammlung Werner Schulemann im Museum für Ostasiatische Kunst in Köln. Wiesbaden 1983.
- TRUNGPA, CH.: Visual Dharma, the Buddhist Art of Tibet. Berkeley, CA 1975.
- TUCCI, G.: Tibetan Painted Scrolls. 3 vols, Rome 1949.
- UHLIG, H.: Das Bild des Buddha. Berlin 1979.
- UHLIG, H.: Tantrische Kunst des Buddhismus. Berlin 1981.
- WALDSCHMIDT, E.: Nepal, Kunst aus dem Königreich im Himalaya – Katalog zur Ausstellung in der Villa Hügel. Essen 1967.
- Y.M.B.A. OF NEPAL: 108 Icons of Lokeshvara. Kathmandu 1979.
- ZWALE, W. (Ed.): Buddhism – Art and Faith. London 1985.

Výběr z literatury v češtině

- BEER, R.: Symboly tibetského buddhismu. Z angličtiny přel. P. Andělová, Praha 2005.
- BĚLKA, L.: Tibetský buddhismus v Burjatsku. Brno 2002.
- BĚLKA, L.: Buddhistická eschatologie – Šambhalský mýtus. Brno 2005.
- BRAUEN, M.: Mandala: posvátný kruh tibetského buddhismu. Z němčiny přel. M. Krůta, Praha 1998.
- BLAU, M. – BLAU, T.: Buddhistické symboly. Z němčiny přel. V. Glogarová a spol., Olomouc 2003.
- BOISSELIER, J.: Buddha: Cesta probuzení. Z francouzštiny přel. B. Škopová, Praha 1997.
- CARRITHERS, M.: Buddha. Z angličtiny přel. S. Pošustová-Menšíková, Praha 1994.
- CONZE, E.: Stručné dějiny buddhismu. Z angličtiny přel. J. Navrátilová, Brno 1997.
- CYBIKOV, G. C.: Cesta k posvátným místům Tibetu. Podle deníků vedených v letech 1899 až 1902. Z ruštiny přel. J. Kolmaš, 2. vydání, Praha 2001.
- DHAMMAPADAM neboli Cesta k pravdě. Z pálijského jazyka přel. K. Werner, 2. vydání, Bratislava 2001.
- FA-SIEN: Zápisky o buddhistických zemích. Z čínštiny přel. J. Kolmaš, 2. vydání, Praha 1995.
- FILIPSKÝ, J.: Encyklopedie indické mytologie. Postavy indických bájí a letopisů. 2. vydání, Praha 2007.
- FIŠER, I.: Filosofická koncepce nejstaršího buddhismu. 2. vydání, Praha 2000.
- GJALCCHĀN, S.: Zrcadlo králů. Tibetská kronika 14. století. Z tibetštiny přel. J. Kolmaš, Praha 1998.
- GRUSCHKE, A.: Tibetské mýty a legendy. Z němčiny přel. J. A. Máša, Praha 2000.
- GRUSCHKE, A.: Posvátná místa Království tibetského. Báje a pověsti od Kailásu po Šambhalu. Z němčiny přel. J. A. Máša, Praha 2001.
- GURBUM neboli Sto tisíc písní jógina Milaräpy. Z tibetštiny přel. J. Kolmaš, Praha 2008.
- KOLMAŠ, J.: Buddhistická svatá písma. Šestnáct arhatů. Praha 1995.
- KOLMAŠ, J.: Tibet z antropologické perspektivy. Brno 2002.
- KOLMAŠ, J.: Suma tibetského písemnictví. Praha 2004.
- KOLMAŠ, J.: Tibet: Dějiny a duchovní kultura. Praha 2004.
- KOLMAŠ, J. – ZBAVITEL, D. – GROLLOVÁ, I.: Svět tibetského buddhismu. Praha 1996.
- KOTLER, A.: Buddhismus. Z angličtiny přel. J. Brázda, Praha 2000.

- LESNÝ, V.: *Buddhismus*. 2. vydání, Olomouc 1996.
- LESTER, R. C.: *Buddhismus: Cesta k osvícení*. Z angličtiny přel. K. Hronová, 3. vydání, Praha 2003.
- LEXIKON VÝCHODNÍ MOUDROSTI. *Buddhismus, hinduismus, taoismus, zen*. Z němčiny přel. J. Filipický, H. Heroldová, J. Kolmaš, V. Liščák, S. Vavroušková, Praha – Olomouc 1996.
- LOPEZ, D. S.: *Příběh buddhismu. Průvodce dějinami buddhismu a jeho učením*. Z angličtiny přel. L. Borecká, Brno 2003.
- LOWENSTEIN, T.: *Buddhova vize*. Z angličtiny přel. D. Zbavitel, Praha 1997.
- MARAINI, E.: *Skrytý Tibet*. Z italštiny přel. K. Křížová, Praha – Litomyšl 2005.
- MCGREAL, I. P.: *Velké postavy východního myšlení. Slovník myslitelů*. Z angličtiny přel. J. Filipický, V. Liščák et al., Praha 1998.
- MILTNER, V.: *Vznik a vývoj buddhismu*. Praha 2001.
- MILTNER, V.: *Malá encyklopedie buddhismu*. 2. vydání, Praha 2002.
- NYANASATTA THERA: *Základy buddhismu. Buddhismus jako filozofie 20. století*. Z angličtiny přel. D. Zbavitel, 2. vydání, Praha 1996.
- OLCOTT, H. S.: *Buddhistický katechismus*. Z angličtiny přel. K. Cvrk, Praha 1915; nový překlad J. Filipický, Praha 1996.
- SAKIA-PANDITA: *Pokladnice moudrých rčení*. Z tibetštiny přel. J. Kolmaš a J. Štroblová, 2. vydání, Praha 1988.
- SÜAN-CANG: *Zápisky o západních krajinách za Velkých Tchangů*. Z čínštiny přel. J. Kolmaš, Praha 2002.
- SNELLING, J.: *Buddhismus*. Z angličtiny přel. Z. Krulichová, Praha 2000.
- TARTHANG, T.: *Starověký Tibet*. Z angličtiny přel. J. Kolmaš, Praha 2006.
- TIBETSKÁ KNIHA MRTVÝCH. *Bardo thödol (Vysvobození v bardu skrze naslouchání)*. Z tibetštiny přel. J. Kolmaš, 7. vydání, Praha 2007.
- WANGUOVÁ, M. B.: *Buddhismus*. Z angličtiny přel. V. Miltner, Praha 1996.
- WERNER, K.: *Náboženské tradice Asie. Od Indie po Japonsko*. Brno 2002.
- WERNER, K.: *Náboženské tradice Asie I. Od Indie po Mongolsko*. 2. rozšířené, zrevidované vydání, Bratislava 2008.
- ZOTZ, V.: *Buddha*. Z němčiny přel. E. Bosková, Olomouc 1995.
- ŽAGABPA, C. W. D.: *Dějiny Tibetu*. Z angličtiny přel. J. Kolmaš, 2. vydání, Praha 2008.

Rejstřík

Vysvětlivky: dosl. – doslova, fem. – femininum, pa. – pálijsky, pl. – plurál, sg. – singulár, skt. – sanskrtsky, tib. – tibetsky, v. t. – viz též

Půltučně jsou označeny odkazy na stránky obsahující podrobnější charakteristiku jednotlivých postav a pojmů.

Abhjadatta, autor 231
 abhajamudra → gesto povzbuzování (nebojácnosti)
 Abheda, arhat 57, 189, 191–192
 Abhibhúta, arhat 191
 Abhirati, mezitímní ráj 80, 100; v. t. rajské mezisféry
 absolutno 24, 25, 26, 37, 38, 47, 80, 92, 95, 96, 98–100 passim, 109, 113, 115, 116, 135, 137, 140, 144, 183–188 passim, 207, 221, 222, 229, 245, 276, 297; v. t. prázdnota; v. t. takovost (tathata); v. t. dharmakája
 Ačala, bůh 179, 180
 áčárja, učitel, indický učenec 27, 28, 189, 204–230 passim, 235, 254, 267, 268, 286–289 passim, 292–295 passim, 297, 300; tibetského původu 301–303, 311
 Ačinta, siddha 231–232, 238, 244, 245, 275
 ádarša (zrcadlo) 40; v. t. darpana
 ádibuddha → prabuddha
 Adžita, arhat 57, 189, 192
 Adžita, buddha Maitréja 78
 Adžitamánava 192
 Ádžnáta Kaundinja, bhikšu 54
 ahankára (akt sebeuvědomění) 26, 291
 Ajógi, siddha 232
 Ákášagarbha, lobma 291
 Ákášagarbha, transcendentní bódhisattva 88, 108, 119–120
 akšamála → růženec
 Akšóbhja, transcendentní buddha 79, 80–81, 88, 93, 94, 100, 101, 109, 127, 152, 163, 164, 175, 178, 183

akt
 sebeuvědomění → ahankára
 sjednocení (v. t. juganaddha) 36, 82, 97, 183, 244
 Alexander Veliký 55
 alchymie 123
 álídha (úkrok, výpad doleva) 33, 156, 184
 almužní nádoba (pátra) 36, 44, 57, 59, 71, 80, 84, 86, 103, 105, 121, 190, 191, 212, 227, 235, 242, 284
 Alóka, jóginí 108
 Alpačanda Vadžrapáni 179
 amban 30
 Amida 83; v. t. Amitábha
 Amitábha, transcendentní buddha 25, 30, 79, 83–84, 85–88 passim, 93, 94, 100, 101, 109, 113, 118, 152, 154, 175, 183, 203, 302; v. t. Amitájus
 Amitájus, transcendentní buddha 84–85; v. t. Amitábha
 Amóghapáša Lókéšvara 116–117
 Amóghasiddhi, transcendentní buddha 88–91, 93, 94, 100, 109, 152, 154
 amrta (elixír nesmrtnosti) 37, 42, 45, 78, 84, 116, 118, 123, 131, 141, 144, 215, 225, 228, 237, 285, 292, 293, 312, 314; v. t. nirvána
 Ánanda, bhikšu 64, 194
 Ánandahvadža, opat 309
 Ananga, siddha 232–233
 anátman (pa. anatta) 22; v. t. učení o nejá
 aňdžalimudra → gesto pozdravné
 Angadža, arhat 57, 189, 192–194
 ankuša (bodec, hák na pohánění slonů) 43, 154, 161, 167, 226
 Anšvarman, král 132, 302
 Anudjógin 232
 Anuruddha, bhikšu 64, 195
 Anuruddha, král 27
 Arapačana Maňdžušrí 125
 ardhaparjanka → sed, napůl uzavřený arhat (v. t. světec/světci) 23, 47, 166, 189

arhatství 191, 192, 194, 195, 197, 199, 200, 201, 202
 Ārjadéva, áčarja 204, 205–206
 Ārjadéva, siddha → Karnari Ārjadéva
 Asanga, áčarja 26, 204, 206–207, 208
 Assadží 190; v. t. Ašvadžit
 astrologie 180, 188
 asura 69; v. t. titáni
 Ašóka, císař 27
 ašókový strom → strom, ašókový
 aštamangala → šťastná znamení, osm
 Aštamangaladévi, bohyně 141–142
 Ašvadžit (pa. Assadží), bhikšu 54, 190
 Atiša Dípankarašrídžnána, áčarja 29, 176,
 229–230, 276, 303
 avakášamudra → gesto volné chvíle
 Avalókitéšvara, transcendentní bódhisattva 25,
 30, 37, 67, 69, 70, 71, 108–119, 120, 124, 125,
 127, 130, 132, 177, 203, 216, 244, 254, 263,
 271, 272, 273, 274, 278, 279, 302, 313
 avidja → nevědomost

Babhahi, siddha 233
 Bakkula, arhat → Nakula
 Bákula, arhat → Nakula
 Baši, siddha → Vjáli
 Bardo Thödol (Bar-do thos-grol) 98
 Bášpa, bhikšu 54
 Bavahi, siddha → Babhahi
 Begce (Beg-ce), dharmapála 161, 169–170
 Bhadda, arhat → Bhadda
 Bhadra, arhat 57, 189, 194
 Bhadra, siddha 233–234
 bhadrásana → sed, šťastný
 Bhadríja, bhikšu 54
 bhairava (děsivý, děsivého vzezření) 161
 Bhaišadžaguru, buddha-léčitel 104, 105
 Bhaišadžarádža, bódhisattva 105
 Bhaišadžasamudgata, bódhisattva 105
 Bhakhana, siddha 234
 Bhandhé, siddha 234
 Bháradvadžové, klan 189, 196, 199
 bhava (vznik) 72
 bhavačakra → kolo bytí
 Bhikšana, siddha 234
 bhikšu (mnich) 54, 56, 59, 62, 64, 65, 121, 190,
 192, 194, 195, 198, 199, 200–202 passim, 205,
 209, 211, 216, 229, 230, 232, 234, 235, 250,
 256, 273, 276, 283, 286, 293, 296, 311

Bhrkutí 132, 302; v. t. Tára, Zelená
 Bhúmi, bohyně 53
 bhúmispārśamudra → gesto dotýkání se země
 bídžamantra, semenné/zárodečné slabiky 98,
 127
 Bimbisára, král 26, 56
 Birvapa, mahásiddha → Virúpa
 Bjáli, siddha → Vjáli
 blud → móha
 bodec → ankuša
 Bódhgaja 53, 229
 bódhi (procitnutí, probuzení, osvícení) 21, 26,
 47, 48, 52, 53, 74, 75, 76, 78, 85, 107, 189, 230
 Bódhidharma, patriarcha 63
 bódhisattva 8, 25–26, 29, 30, 34, 37, 67, 69, 70,
 77, 86, 88, 97, 100, 102, 105, 107–114,
 117–127, 129–133, 135–137, 139, 140, 161,
 162, 167, 177, 178, 189, 203, 206, 211, 216,
 235, 244, 254, 263, 267, 271, 272, 273, 274,
 278, 288, 302, 305, 310, 312, 313; životní
 dráha 29, 107
 bódhisattvové, definice 107; transcendentní
 107–138; ženští 132–138
 bódhjagrimudra → gesto vrcholu osvícení
 bohyně 53, 139, 140, 141, 142, 143, 151, 155,
 156, 159, 160, 167, 168, 217, 218, 223
 bohyně-prostřednice 151; v. t. dákiní; v. t. jóginí
 bön, bönské náboženství 27, 28, 139, 211, 212,
 213, 226, 294, 296, 297, 298, 312
 boží soud 167, 170, 180
 Brahma, hinduistický bůh 49, 53, 59, 167, 185,
 188, 268
 Brahma, Bílý, dharmapála → Sitabrahman
 Brahmada Lókéšvara 112
 Brahmávatí 78
 bubínek ve tvaru přesýpacích hodin (damaru)
 40, 159, 167, 174, 184, 185, 220, 227, 240, 244,
 273, 284
 Buddha Gautama 7, 21–23 passim, 25, 39,
 47–49, 57, 59, 67, 73–78 passim, 83, 100–105
 passim, 120, 125, 189, 190, 192, 198, 200, 205,
 214, 216, 217, 312; datování 9; narození 49;
 mladá léta 49–51; askeze 51–52; osvícení
 52–53; první výklad nauky 54–55; hlava řádu
 55–56; oblast putování 61–62; smrt 25, 63–64;
 zpopelnění 64–65; ostatky 65; jako lékař 104;
 v umění 47, 49
 buddha Maitréja → Maitréja, budoucí buddha

Buddhadákiní 152
 buddhakšétra → rajske mezisféry
 buddhasvabháva (buddhovská povaha) 100;
 v. t. dharmakája
 buddhismus 21–30, 31, 36, 38, 39, 51, 55, 63, 65,
 66, 69, 116, 123, 150, 161, 166, 167, 170–172
 passim, 174, 180, 213, 226, 228, 229, 232, 235,
 284, 287, 294, 297
 hínajánový (hínajána)/raný 7, 21, 24–27, 57,
 107, 139, 189, 206–209 passim, 216;
 v. t. théraváda
 mahájánový (mahájána) 7–9 passim, 24–26,
 27, 41, 43, 44, 47, 57, 62, 73, 77, 83, 84, 90,
 94, 95, 98, 100, 107, 109, 120, 132, 133, 137,
 139, 142, 145, 151, 156, 160, 175, 177–179
 passim, 181, 189–192 passim, 194, 197,
 198, 200, 202–209 passim, 216, 221, 276,
 308
 tantrajánový (tantrajána)/tantrický 7, 26, 29,
 47, 80, 81, 91, 155, 188, 204, 212, 222, 231,
 277, 310; v. t. tantrismus; v. t. vadžrajána
 tibetský 29, 148, 198, 230, 286, 288, 301, 311,
 312
 založený na víře 25
 zenový 63

buddhisté 8, 25, 108, 132, 198, 203, 204, 209,
 294, 296, 302; pronásledování v Tibetu 290,
 298

Buddhova nauka (dharma) 21–23 passim, 26,
 28, 38, 39–41 passim, 43, 47, 54, 67, 69, 71, 79,
 85, 115, 116, 124, 125, 132, 135, 142, 148, 150,
 161, 167, 169, 170, 194, 196–201 passim, 204,
 209–211 passim, 214, 221, 242, 243, 245, 246,
 250, 251, 258, 259, 263, 273, 277, 278, 280,
 284, 287, 289, 292, 294, 296, 298, 300, 313

buddhové 34, 37, 47–106, 121, 134, 135, 137,
 153, 189, 218
 doznání 101–104
 budoucí 76, 77–78, 121, 204, 237, 268, 279
 dřívější 73–77, 191
 lidští 74
 transcendentní 25, 30, 47, 78–94, 98, 100,
 101, 104, 108, 109, 113, 118, 125, 127, 137,
 151, 152, 154–156 passim, 161, 163, 175,
 178, 183, 203, 293, 302

buddhové-léčitelé 45, 104–105
 buddhovská povaha → buddhasvabháva;
 v. t. dharmakája

bůh/bozi 7, 8, 21, 23, 38, 45, 48, 49, 53, 59, 62,
 69, 77, 109, 111–113 passim, 115, 116, 120,
 123, 127, 139, 140, 143, 145, 146, 148, 151,
 155, 160, 162, 163, 167, 169, 170–172 passim,
 174–176 passim, 179, 181, 187, 189, 196, 198,
 212, 222, 232, 234, 236, 265, 268, 272, 273,
 278, 281, 284; třiatřicítka 59, 200, 258;
 hněvivého vzezření (kródha) 99, 139, 161,
 178, 183, 221, 224
 Busuku Šántidéva, siddha 211, 235
 Butön (Bu-ston), mahápandita 310
 buvolí obličej 147, 163, 166, 170
 býk 163, 164, 170

Cangön (Gcang-smjon), „Blázen z Cangu“
 → Sanggjä Gjalcchän; v. t. Milaräpa
 Caphupa (Rca-phu-pa), lama 307
 cesta/stezka, osmidlná 23, 39, 65, 118
 coincidentia oppositorum 81; v. t. prožitek
 jednoty veškerenstva
 Congkhapa (Cong-kha-pa), reformátor 29,
 310–313

čaj 57, 192, 204, 230
 čakra → disk
 Čakrasanvara, sádhita 157, 184–186, 228
 Čakrasanvaramandala 239, 280
 Čakrasanvaratantra 184, 185, 231, 255;
 v. t. Sanvaratantra
 čakravartin, světovládce 288
 Čaluki, siddha 235
 čámara (metla z jačích žíní k odhánění much)
 41, 194, 201, 202, 203; v. t. jačí ohánka
 Čamari, siddha 236
 Čampaka, siddha 236, 237
 Čandragarbha, áčarja → Atiša
 Dípankarašrídžnána
 Čandragupta II., císař 208
 Čandrakirti, áčarja 210–211
 Čapari, siddha 236–237
 čápa → luk
 čápasthána (postoj luku) 33, 152, 157, 161, 176,
 260
 Čarakapa, siddha → Čatra
 Čarapa → Čapari
 Čárpáti, jógin 254
 Čatra, siddha 237–238
 Čaturbhudža Mañđušrí 129–130

Čaurangí, siddha 238–239, 245
 čhörtén [mčhod-rtén] → stúpa
 čiňčihnamudra → gesto pochopení
 Čingischán 310
 čintámáni → klenot čintámáni
 činy → karman
 čitta (mysl, myslící duch, myšlení) 26
 čittamátra („jen mysl“, čisté vědomí) 26, 207, 208
 Čúdapanthaka, arhat 57, 189, 194–195, 199
 Čundaka, bhikšu 64

Dagmema (Bdag-med-ma) 305
 Dagpo (Drag-po) 224,
 Dagpo (Dwags-po) 311
 dákiní 9, 151–159, 160, 167, 170, 174, 228, 229, 234, 241, 246, 248, 250, 252, 258, 283, 284, 293
 dákové, říše 231, 260, 261, 263, 265, 273, 274, 276, 277, 278, 280, 281, 282, 285
 dalajlama 30, 109, 113, 167; první 30, 314; pátý 30, 314–315; čtrnáctý 30
 damaru → bubínek ve tvaru přesýpacích hodin
 danda (hůl, žezlo) 42, 164, 167, 168, 170, 173, 175, 176, 225, 291
 Dänma Ce Mang (Ldan-ma-rce-mang), lobma 295
 Dápung (‘Bras-spungs), klášter 312
 Dáríka, siddha 239–240, 281
 darpana (zrcadlo) 40, 144, 220, 222; v. t. ádarša
 Délípa, siddha → Téló
 Dévadatta, rozkolník 190
 Dévapála, král 235, 243, 284, 285
 Déví, dharmapála (tib. Lhamo) 161, 167–169, 292
 Dhaguli, siddha → Dhahuli
 Dhahuli, siddha 240–241
 Dhama, siddha 241
 Dhammapada 22, 23
 Dhanasanskrita, áčárja 225
 dhanu → luk
 dharmá 21, 26–28 passim, 44, 47, 55, 69, 73, 77, 79, 82, 104, 109, 123, 139, 141, 150, 156, 159, 162, 163, 168, 177, 187–189 passim, 191, 192, 194–201 passim, 204, 205, 209–212 passim, 214, 221, 223, 226, 230, 235, 242, 246, 248–250 passim, 253, 255, 260, 261, 263, 271, 276, 277, 279, 282, 284, 287, 289, 294–298 passim, 300, 303, 307, 312; v. t. Buddhova nauka
 dharmy → faktory bytí
 Dharmá, siddha → Dhama
 Dharmabódhi, jógin 307
 dharmáčakra 39, 54, 65, 118, 142, 152, 213, 288; v. t. kolo nauky
 dharmáčakrapravartana (roztočení kola nauky) 75
 dharmáčakrapravartanamudra → gesto roztočení kola nauky
 Dharmadaršin, předchodzí buddha 74
 dharmadhátu (skutečnost, absolutno) 115
 Dharmadhátu Lókéšvara 115
 dharmakája 100, 101; v. t. absolutno; v. t. prabuddhové
 Dharmákara 84
 Dharmakírti, áčárja 210
 Dharmakírtiságaraghóša, buddha-hojíitel 104
 Dharmamati 303; v. t. Marpa
 dharmapálové (ochránci dharmy) 38, 88, 148, 161–177, 178, 180, 181, 222, 224, 291, 292
 dharmaratna → klenot nauky
 dharmata (skutečno, prapodstata) 100, 256
 Dharmatala, laický arhat 57, 189, 190, 202–203, 204
 Dhili, siddha → Téló
 dhjánamudra → gesto rozjímání
 Dhóbi, siddha 241–242
 Dhókari, siddha 242
 Dhrtaráštra, lókapála 146
 Dhúpa, jóginí 108
 dhvadža (praporec, slunečníková korouhev) 41, 79, 85, 142, 148, 170, 171, 181
 digpálové, strážci světových stran 145; v. t. lókapálové
 Dingí, siddha → Téngi
 Dinka, siddha → Téngi
 Dinnága, áčárja 204, 208–209, 210
 Dípankara, dřívější buddha 74, 75
 Dípankarašrídžňána, áčárja → Atiša
 Dírghajúší, víla 143–144
 disk (čakra) 115, 116
 Dóhákóša 231; dóha, básnický žánr 204, 228, 243, 251, 262, 277
 Dölma (Sgrol-ma) 132; v. t. Tára
 Dómbi Héruka, Congkhapa jako 243, 313
 Dómbi, mahásiddha 242–243
 Domtön (‘Brom-ston), guru 29, 230, 303, 308, 314

dordže (rdo-rdže) 120; v. t. hromoklín (vadžra)
 dordželeg (rdo-rdže-legs) → Vadžrasádhu
 Dordže Doló (Rdo-rdže gro-lod) 221; v. t. Padmasambhava
 Dordže Dündžom (Rdo-rdže-bdud-‘džoms), lobma 293
 dotek → sparša
 drahokam pomýšlení → klenot čintámáni
 drak (ahi) 169
 Dróna, bráhman 65
 dřevotisk 30–31, 79, 125, 241, 314
 duhkha → strast; v. t. utrpení
 duchové, zlí (démoni) 38, 69, 109, 118, 127, 134, 140, 149, 153, 161, 175, 177–179 passim, 192, 202, 212–214 passim, 221, 222, 288, 289, 302
 duše, neexistence 22, 23, 24, 71; v. t. učení o nejá
 dvěša (zášť) 22, 67
 dýka na duchy (vadžraklíla) 289, 290, 294, 298; v. t. hřeb na demony
 Dzese (Mzes-se) 306
 Džajánanda, siddha 246–247
 Džálandhara, siddha 246, 250, 260
 Džambhala, lókapála → Kubéra
 Džanapa, král 240
 Džángulí, Zelená Tára 137
 džarámara (stárí a smrt) 73
 džátí (zrození) 72
 džinové 78–79, 87, 93, 94, 98, 100–101, 108, 151; v. t. buddhové, transcendentní
 Džňánakumára, lobma → Ješe Žönnu
 Džňanasinha, guru → Nárópa
 džvámála → plamenná aureola

Ékádášamahákarunika Lókéšvara 117–118
 esoterická tradice 62, 63

Fa Sien (Faxian) 76
 faktory bytí (dharmy) 22, 24
 formy existence → gati
 Fudó 179

Galdän (Dga’-ldan), klášter 312
 Gampopa (Sgam-po-pa), guru 303, 308
 gananamudra → gesto odpočítávání
 Gandha, jóginí 108
 gandharvové 65, 146, 167
 Ganéša, hinduistický bůh 167, 174, 177, 179
 Garuda 90, 91, 100, 174, 179
 gati (šestero říší, světů, forem existence či oblastí znovuzrození) 67, 69, 70, 71, 99, 109
 Gautama → Buddha Gautama
 Gautamíputra, král 205
 gazela (mrga) 65, 278; gazelí kožešina 109, 110, 112, 115–117 passim, 219, 229, 235, 249, 268
 Gelug (Dge-lugs), škola 29, 30, 166, 303, 312, 314
 Gendündub (Dge-‘dun-grub), dalajlama 314
 gesto
 dotýkání se země (bhúmisparšamudra) 34, 57, 59, 100, 103; dvojité 75
 držení klenotu (manidharamudra) 37, 113
 krození (kšépanamudra) 37, 131
 křížové (vadžrahúmkáramudra) 36, 96, 185, 187
 nasycení (tarpanamudra) 135
 nebojácnosti (abhajamudra) → povzbuzování nejvyššího osvětlení (uttarabódhimudra) 37, 131
 odpočítávání (sankhjána-, gananamudra) 36, 209
 odříkání (šramanamudra) 35, 59, 77, 134, 207, 209, 210, 276
 plnění přání (varadamudra) 35, 59, 61, 67, 76, 81, 100, 105, 112, 114, 115, 117, 118, 120–122 passim, 124, 127, 131, 132, 134, 135, 137, 141, 142, 212, 268, 274, 302, 303
 pochopení (čiňčihnamudra) 35, 211, 244
 poskytování ochrany → povzbuzování
 povzbuzování (abhajamudra) 34, 62, 74, 78, 88, 90, 100, 112, 114, 132, 134, 135, 205, 206, 209
 pozdravné (aňdžalimudra) 37, 49, 64, 113, 201
 rozjímání (dhjánamudra) 36, 83, 86, 87, 100, 101, 131, 192, 195, 196, 227, 247, 249, 288, 290
 roztočení kola nauky (dharmáčakrapravartanamudra) 36, 75, 78, 127, 129, 131, 136, 138, 312
 vadžrovské slabiky húm (vadžrahúmkáramudra) → křížové
 volné chvíle (avakášamudra) 35, 62
 vrcholu osvětlení (bódhjagrimudra) 37, 92, 101
 výhružné či hrozivé (tardžanamudra) 35, 154, 177, 179, 201, 202, 217, 222, 297

výkladu nauky, vyučování či poučování (vitarkamudra) 34, 62, 74, 75, 78, 115, 117, 120, 137, 206, 210, 211, 216, 235, 276, 290, 291, 303, 304

vymítání (karanamudra) 35, 74, 117, 122, 123, 124, 134, 140, 142, 150, 152, 165, 167, 178, 202, 223, 268

Ghandapa, mahásiddha → Ghantapáda

ghanta → zvonek

Ghantapáda, mahásiddha 243–244

Ghantápáni 124; v. t. Samantabhadra, transcendentní bódhisattva

Gíta, jóginí 108, 112, 114

Gjalwa Cchogjang (Rgjal-ba-mcchog-dbjangs), lobma 291

Gjalwa Čhangčhub (Rgjal-ba-bjang-čhub), lobma 299

Gjalwä Lodö (Rgjal-ba'i-blo-gros), lobma 296

Gjüži (Rgjud-bži) 105

Gódhara, siddha → Górua

Gongpa Rabsal (Dgongs-pa-rab-gsal) 29

Gópaka, arhat 57, 189, 195

Górakša, siddha 238, 244–245

Górua, siddha 245

Góvindagupta Báládítja, princ 208

Guhjasádhana Hajagríva 176, 177

Guhjasamádža, sádhita 183–184

Guhjasamádžamandala 253

Guhjasamádžatantra 234, 248, 257, 262, 265, 268

Gunavarman, bhikšu 27

guru 29, 139, 158, 221–225 passim, 228, 229, 240, 244, 245, 247, 249, 250, 256, 260, 262–264 passim, 269, 270, 271, 273, 274, 276, 282, 285, 286, 287, 295, 301, 303–305 passim, 308, 312, 314; definice 204

Guru s hlasem Iva (tib. Sengge Dadog [Seng-ges-gra-sgrogl]) 222–223; v. t. Padmasambhava

Guru slunečních paprsků (Súrjarašmiguru, tib. Lama Nima Özer [Bla-ma-ñi-ma-'od-zer]) 218–219; v. t. Padmasambhava

Guru utěšitel 221, 222; v. t. Dordže Dolö (Rdo-rdže gro-lod); v. t. Padmasambhava

had (skt. nága) 49, 53, 67, 90, 91, 137, 163, 167, 173–176 passim, 205, 224, 243, 254, 268; polobožská bytost 147, 197, 274; symbol vody a plodnosti 143, 145, 178, 179, 181; symbol zášti 111; symbol nebezpečí 177

Hádipa, siddha 246; v. t. Džalandhara

Hajagríva, dharmapála 161, 174–177, 179, 291

Háláhala Lókéšvara 113–114

harítakí → myrobalan

Héruka → Hévadžra; v. t. Dómbi Héruka

Hévadžra, sádhita 186–188, 243, 272, 273, 274

Hévadžramandala 280

Hévadžratantra 232, 237, 242, 246, 250, 252, 253, 260, 272, 309

hínajána → buddhismus, hínajánový

hněvivá božstva → bůh/bozi, hněvivého vzezření

hromoklín (vadžra) 38, 80, 81, 86, 95, 120, 143, 150, 165, 178, 215, 297, 304; dvojitý (višvavadžra) 38, 42, 90, 91, 123, 131, 135, 154

hřeb na demony (vadžrakíla) 214, 221, 222; v. t. dýka na duchy

hůl 150; v. t. danda

chrastící, chřestící; chřestidlo (khakkhara) 41, 42, 57, 71, 87, 121, 122, 190, 191, 198, 215, 227, 267, 314

magická (khatvánga) 42, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 167, 176, 177, 184, 185, 188, 215, 219

profoská 174

trojitá (tridanda) 117

húm 36, 96, 161; v. t. mantra; v. t. Óm mani padmé húm

húmkáramudra → gesto, křížové

Húmkára, áčárja 225

Hwašang, laický arhat 57, 189, 190, 203–204

Hwašang Mahájána, čínský bhikšu 204

Che-šang, laický arhat 189, 203; v. t. Hwašang

chladicí nádoba na vodu, džbán 209, 212, 224, 227, 228, 230, 285; v. t. kalaša

chtivost 22, 25, 44, 67, 107; v. t. tršna

idealismus, filozofický 26, 207

Indra, hinduistický bůh 38, 49, 59, 120, 178; v. t. Šakra

Indrabhúti, král Káňči 273; král Uddijány 213, 215, 219, 239, 240, 246, 259

Indrabhúti, siddha 246

Indrakétudhvadža, buddha doznání 104

Indrapála, král 280

ištadévata (vytoužené božstvo) 26, 183

jab-jum 81, 217; v. t. juganaddha; v. t. sexuální symbolika

jačí oháňka (čámara) 41, 79, 147, 149, 170, 194, 201, 244

jakšové 148, 167, 168

Jama, bůh smrti 161, 175, 180, 222, 248; jako dharmapála 170

Jamántaka, dharmapála 161, 162–167; v. t. Važrabhairava

Jamári, dharmapála → Jamántaka

Jamí 170

Jangleber (Jang-le-ber), jakša 148–150

Jašóbhadra → Nárópa

Jašódhara 50

jed (skt. viša) 53, 84, 113, 137, 168, 216

jelen 144

Ješe Cchogjal (Je-šes-mccho-rgjal), jóginí 214, 218, 289

Ješe Žönnu (Je-šes-gžon-nu), lobma 292

Ješede (Je-šes-sde), lobma 294

Ješejang (Je-šes-dbjangs), lobma 293–294

jidam → ištadévata

jógáčára, škola 207, 212; v. t. vidžňánaváda, škola

jógapatta → meditační pás

Jógi, siddha 285–286

jóginí (sg. i pl.) 108, 112, 114, 151–159, 164, 165, 167, 176, 177, 183–186 passim, 188, 213, 214, 216–218 passim, 230, 233, 242–244 passim, 260, 264, 277, 289, 290, 294

Juda Ňingpo (G.ju-sgra-sňing-po), lobma 295

juganaddha (pohlavní spojení, splynutí) 81, 177, 183, 217; v. t. akt sjednocení; v. t. sexuální symbolika

Kadam (Bka'-gdams), škola 29, 230, 303, 308, 311, 314

Kagjü (Bka'-brgjud), škola 29, 228, 229, 282, 303, 304, 305, 308

káka → vrána

Kala, siddha 247–248

Kálačakra, sádhita 188

Kálačakra, škola 180

Kálačakratantra 188

Kalakala, siddha 248

Kalákapa, siddha → Kalakala

kalaša (váza, hrnec, džbán) 45, 84, 121, 141, 142, 203, 212; v. t. chladicí nádoba na vodu

Káli, hinduistická bohyně 167, 223

Kálika, arhat 57, 189, 195–196

kaljánamitra 71

kalota (miska z lebky) → kapála

Káma, hinduistický bůh 53, 232

Kamalašila, áčárja 28, 204, 212, 288

kamandalu → konvička na vodu

Kamandalu Lókéšvara 116

Kámarúpa 273

Kambala, mahásiddha 231, 248–249, 259

Kanakabháradvadža, arhat 57

Kanakamuni, dřívější buddha 74, 76, 77, 101

Kanakavatsa, arhat 57, 189, 196–197

Kanakhala, jóginí 249, 263, 264

Kandali, siddha → Kantali

Kandžur (Kangjur [Bka'-gjur]) 31, 310

kanec (varáha) 139, 140, 157

Kánha, mahásiddha 234, 249–251, 253, 263, 264

Kankana, siddha 251

Kankari, siddha 251

Kannon 110

Kantali, siddha 252

kapála (miska z lebky) 45, 81, 92, 113, 152, 155, 158, 159, 227, 229, 253, 289

Kapála, siddha 252–253

Kapilavastu 49, 50, 200

karanamudra → gesto vymítání

Karma(-kagjü), škola 29, 311

Karmadákiní 151, 154–155

karman 7, 21, 22, 47, 67, 69, 71, 85, 98, 99, 102, 127, 139, 154, 168, 170, 180, 195, 196, 207, 237, 260, 265, 270, 298, 305

Karnari Árdjádéva, siddha 253–254, 268, 282, 283

karnikápítha (lotosový podstavec, podstava) 113, 135, 136

kartr → sekáček

karuna → soucit

Karupa, siddha → Samudra

Kášjapa, dřívější buddha 74, 76, 77, 101

Kátjájana, bhikšu 201

Kawa Palceg (Ska-ba-dpal-brcegs), lobma 295–296

khadga → meč

Khadga, siddha 254

Khadiravaní Tára 135–136

khakkhara → hůl, chrastící (chřestící)

Khandi, siddha 254–255

Kharčhen Palgji Wangčhug (Mkhar-čhen-dpal-gji-dbang-phjug), lobma 294–295
 khatvánga → hůl, magická
 Khjeučhung Locá Ješe (Khje'u-čhung-lo-cá-je-šes), lobma 296–297
 Kilikili, siddha → Kalakala
 Kirava, siddha 255
 klenot (mani, ratna) 37, 39, 42, 45, 83, 87, 94, 100, 109, 112, 114, 116, 131, 132, 134, 141, 149, 152, 153, 167, 173, 174, 183, 198, 284, 271, 291, 312
 čintámáni (drahokam „pomyšlení“) 37, 39, 81, 82, 113, 118, 120, 122, 131, 216
 dharmy (dharmaratna) 39, 126, 129, 217, 302, 308
 trojí (triratna) 39, 47, 82, 312
 knihy, ukryté → skryté poklady
 Kókali, siddha 255–256
 kolo
 nauky (dharmačakra) 34, 36, 39, 53, 54, 55, 59, 61, 65–67, 76, 78, 87, 88, 101, 117, 118, 123, 127, 131, 136, 142, 152, 159, 175, 183, 205, 213, 230, 259, 284, 288, 315
 bytí (bhavačakra) 67, 71, 73
 koloběh znovuzrození 22, 26, 44, 71, 184, 189, 231, 235, 241, 251, 307; v. t. sansára
 koncil, první 65
 Kónčhog Džungnä (Dkon-mčhog-'bjung-gnas), lobma 298–299
 konvička na vodu (kamandalu) 45, 78, 116, 118, 123, 141, 169, 213, 240, 256
 koruna
 pětihrotá/pětিলístá 79, 83, 95, 107, 111, 112, 115–117 passim, 120, 121, 127, 130–132 passim, 136, 137, 139, 178, 183, 200, 217
 s pěti lebkami 139, 153, 161, 163, 170, 172, 178, 187, 218, 223
 z lebek 167, 171, 175, 184, 186, 224
 Kótalí, siddha 256–257, 276
 Krakučchanda, dřívější buddha 74, 76
 króda → bůh/bozi, hněvivého vzezření
 Kršnapáda, siddha → Kánha
 kšépanamudra → gesto kropení
 kšétra 84; v. t. rajske mezisféry
 Kšitigarbha, transcendentní bódhisattva 88, 108, 121–122
 Kuan-jin (Guanyin) 110
 Kubéra 198, jako lókapála 148, 154;
 v. t. Vaišravana; jako dharmapála 161, 171

Kublajchán (Chubilajchán) 310
 Kuči, siddha 257–258
 Kukkuri, mahásiddha 258, 262
 Kumára → Arapačana Maňđušrí
 Kumari, siddha 258–259
 kumbha (džbán) 169, 258
 Kumbhándové, démoni 147
 Kumbhari, siddha → Kumari
 kuň (ašva) 139, 169, 212, 224, 283, 298; koňská hlava 174, 175, 176, 177, 179, 291
 Künga Gjalccchän (Kun-dga'-rgjal-mcchan), opat → Sakja-pandita
 Kurukulla, bohyně → Uddijána Kurukulla
 Kušinagara 64, 65
 laický vyznavač (upásaka) 56, 57, 202–203, 210, 286
 Lakšmínkara, jógini 246, 259–260
 Lalitavadžra, siddha → Lílápáda
 lama (tib. bla-ma) 8, 9, 28, 98, 251, 254, 265, 268, 286, 287, 303, 306, 311, 314
 lamaismus 7
 Lámádákiní 159
 Langdarma (Glang-dar-ma), král 28, 290, 298
 Lásja, jógini 108
 lastura (šankha) 49, 54, 79, 141, 142, 167, 169, 221
 léčiva 104, 105, 145
 lev (sinha) 111; sněžný 143
 Lhamo (Lha-mo), dharmapála → Dévi
 Lhasa 28, 30, 167, 212, 224, 230, 288, 289, 295, 298, 301, 302, 311, 312, 314, 315
 Lílápáda, siddha 260
 lílāsana 110, 121, 123; v. t. sed, hravý
 lobma (tib. žák; skt. šišja) 286, 287, 290, 299, 303, 305, 306, 308
 Lóčana, pradžňa 81, 94, 100
 Loďán Čhogse (Blo-ldan-mčhog-sred) 220;
 v. t. Padmasambhava
 lókapálové (strážci světových stran) 145–148, 154, 171; v. t. digpálové
 Lókéšvara 108, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118; v. t. Avalókitéšvara
 lotos 49, 57, 59, 78, 79, 85, 86, 88, 94, 95, 100, 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 120, 122, 123, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 152, 176, 177, 183, 213, 216, 242, 243, 268, 272, 284, 288, 289, 310, 312, 314, 315

bílý (padma, pundaríka) 75, 83, 115, 117, 119, 125, 133, 142, 154, 215
 modrý (utpala) 124, 133, 135, 303
 Lotosový král (skt. Padmarádža, tib. Padma Gjalpo [Pad-ma-rgjal-po]) 219–220;
 v. t. Padmasambhava
 lotosový podstavec (karnikápítha) 59
 loutna → vína
 Lučika, siddha 261
 Ludub Ningpo (Klu-sgrub-sñing-po), áčárja 227, 228
 Lúipa, siddha 239, 240, 261–262, 279, 280, 281
 Lújipa → Lúipa
 luk (čápa, dhanu) 33, 44, 53, 129, 140, 167, 188, 279, 307; a šíp (šara) 44, 53, 114, 116, 118, 129, 131, 134, 135, 140, 152, 161, 170, 181
 Lume (Klu-mes) 29
 madhjamaka, myšlenkový systém, škola 24, 211, 212
 mahájána → buddhismus, mahájánový
 Mahákála, dharmapála 161, 171–174
 Mahákášjapa, bhikšu 62, 64, 65, 78
 Mahánáma, bhikšu 54
 Mahápradžapati 50
 mahápuruša 49
 mahásiddha 229, 231, 243, 259, 267, 284, 313;
 v. t. siddha
 mahásukha (blaho, svrchovaná slast) 82–83, 97, 184, 188; v. t. prožitek jednoty veškerenstva
 Mahášrí, Zelená Tára 136–137
 Mahéndra → Mahinda
 Mahi, siddha 262
 Mahinda 27
 Maitréja, budoucí buddha 47, 76, 77–78, 101, 121, 204, 237, 268, 279; v. t. Nátha Maitréja, bódhisattva
 Mája, matka Buddhy 49, 50
 makara (mořská obluda, mytická příšera) 38, 143, 181
 Makaravaktra, dákiní 167
 Mála, jógini 108
 Mámakí, pradžňa 82, 83, 94, 100
 mandala 27, 85, 93, 95, 96, 100, 130, 186, 214, 233, 274, 278, 289, 299
 Mandárava, jógini 213, 214, 216, 217–218, 289
 Maňđuoghša, transcendentní bódhisattva 124, 127, 129; v. t. Maňđušrí
 Maňđušrí, transcendentní bódhisattva 29, 88, 108, 124–127, 129–131, 162, 165, 167, 211, 235, 255, 267, 288, 310, 312, 313
 Maňđušrímitra, áčárja 225
 mani → klenot
 Manibhadra, jógini 262–263
 manidharamudra → gesto držení klenotu
 mantra 28, 105, 109, 117, 118, 161, 244, 247, 284; v. t. óm; Óm, mani padmé, húm
 mantrajána 226, 293, 297
 mánušibuddha → buddhové, lidští
 Mára, démon 52, 53, 67,
 Mária, bohyně 139–140, 156
 Marpa (Mar-pa), guru 29, 229, 258, 303–304, 305, 306, 308
 Mátali 59
 Matsjéndranátha, siddha → Mína
 Maudgaljájana, arhat 57, 59, 61, 103, 189, 190–191, 199
 Mažang (Ma-žang) 287
 meč (khadga) 43, 69, 90, 91, 110, 123, 129, 131, 147, 151, 154, 165, 167–169 passim, 174, 180, 183, 184, 188, 249, 254, 263, 264, 296, 307, 310, 313; plamenný 125–127 passim, 177, 255, 288, 312
 Médina, siddha 263
 meditační pás (jógapatta) 204, 239, 261, 270, 307, 314
 Mékhala, jógini 249, 263–264
 Mékó, siddha 264–265
 měsíční kotouč 122
 metoda vedoucí k vysvobození 24, 163;
 v. t. upája
 Milaräpa (Mi-la ras-pa), guru 29, 303, 304–308
 Mína, siddha 265
 miska z lebky → kapála
 móha (blud, klam, zaslepenost) 67, 189, 266
 monismus 24, 95, 137, 205
 moudrost (pradžňa) 25, 40, 44, 47, 85, 92, 107, 109, 113, 117, 124, 125, 127, 131, 133, 134, 137, 140, 141, 157, 159, 174, 176, 183, 190, 195, 217, 219, 220, 254, 293; a metoda 163, 176, 234, 258; transcendentní (pradžňápáramita) 24, 130, 137, 303
 mudra (gesto, posuněk) 34–37, 59, 62, 74, 112, 113, 121, 130, 131, 135, 136, 150, 153–4, Mutig Cänpo (Mu-tig-bcan-po), princ 214, 300
 myrobalan (harítakí) 45, 105

Nádapáda 228, 268; v. t. Nárópa
 nadčlověk → mahápuruša
 nága → had
 Nágabódhi, mahásiddha 265–267
 Nágárdžuna, áčárja 24, 204–205, 206, 210, 211
 Nágárdžuna, mahásiddha 228, 253, 254, 257,
 258, 265, 266, 267–268, 272, 279, 285
 Nágaséna, arhat 57, 189, 197–198
 Naguna, siddha → Niguna
 Nairátmja, jóginí 186, 187
 Naivédja, jóginí 108
 nakula → promyka
 Nakula, arhat 57, 189, 198
 Nálanda, klášter (univerzita) 27, 95, 205–211
 passim, 229, 235, 243, 253, 267
 Nalanda, siddha → Nalina
 Naléndra, siddha → Nalina
 Nalina, siddha 268
 Námasangíti Mandžušří 130–131
 Namkhä Ngingpo (Nam-mkha'i-sning-po),
 lobma 291–292
 Nanda, bůh deště 49
 Nárópa, guru 228, 229, 282, 303; jako
 mahásiddha 268–270
 Nátha Maitréja, bódhisattva 77, 88, 108, 123,
 125; v. t. Maitréja
 nedvojnost (advaja) 260, 264, 297; v. t. prožitek
 jednoty veškerenstva
 nesmrtnost 239; v. t. amrta
 nevědomost (avidja) 22, 23, 25, 43, 44, 47, 53, 71,
 85, 107, 109, 125, 127, 198, 207, 215, 251, 288, 310
 Ngawang Lozang Gjamccho (Ngag-dbang-
 -blo-bzang-rjja-mccho) → dalajlama, pátý
 Ngogpa (Rngog-pa), guru 305
 Ngomseó, laický vyznavač 300
 nidána (podmínka, vazba, článek řetězce
 → pratítjasamutpáda) 71
 Ni-gu-ma 229
 Niguna, siddha 270–271
 Nílámbara Vadžrapáni 179
 Ňima Őzer (Ňi-ma-'od-zer) 218
 Ňingma (Rñing-ma), škola 28, 164, 215, 224,
 287, 288, 289, 294
 nirmánakája 100–101
 nirvána 23, 25, 37, 39, 47, 48, 53, 69, 78, 116–118
 passim, 123, 131, 171, 215, 228, 231, 258, 260,
 264, 277, 293, 306, 312; v. t. amrta; v. t.
 vyvanutí

obět 45, 61, 65, 155, 246, 247, 272, 274
 za déšť 91
 obchůzka
 za almužnou 56, 201, 248, 253, 258, 305
 zleva doprava (pradakšina) 40, 64
 oči
 navíc 132–133, 134, 144, 169, 178, 181, 222
 na stůpě 96
 oko
 na čele 111, 127, 134, 152, 161, 167, 186, 187,
 222, 290
 na dlani 118, 119
 Ódantapura, klášter 228, 229, 230, 285
 Odgan Palgji Wangčhug ('O-bran-dpal-gji-
 -dbang-phjug), lobma 297
 óm 109, 161; Óm, mani padmé, húm 109, 112,
 114, 117, 118, 271; v. t. mantra
 osel 212, divoký (tib. kjang [rkjang]) 144, 167
 osmidílná cesta 23, 39, 65, 118
 ostatky 65, 147, 192, 302, 312
 osvícení → bódhi
 Ótili, siddha → Udhili

Pačari, siddha 271
 Padma Gjalpo (Pad-ma-rgjal-po) 219
 Padmadákiní 152, 154
 Padmapáni, transcendentní bódhisattva 67, 86,
 88, 114–115, 120; v. t. Avalókitésvara
 Padmarádža (tib. Padma Gjalpo [Pad-ma-rgjal-
 -po]) → Lotosový král
 Padmasambhava, áčárja 28, 87, 150, 161, 189,
 204, 212, 213–224, 225–228 passim, 246,
 286–290 passim, 292–300 passim, 302, 303
 padmásana → sed, lotosový
 Padmavadžra, siddha → Sakara
 Pahana, siddha → Panaha
 Palgji Dordže (Dpal-gji-rdo-rdže), lobma 28,
 298
 Palgji Ješe (Dpal-gji-je-šes), lobma 292–293
 Palgji Sengge (Dpal-gji-seng-ge), lobma 293
 páli 27, 48, 123, 196, 197, 198, 200
 pálijský kánon 21, 123, 189, 191, 192, 193, 194,
 195, 199, 201
 Páma Džungná (Padma-'bjung-gnas) 213;
 v. t. Padmasambhava
 Panaha, siddha 271–272
 pančhenlama 30, 167
 Pándara, pradžña 84, 94, 100

Pañdžara Mahákála 172
 Pankadža, siddha 272
 Panthaka, arhat 57, 189, 194, 195, 199;
 v. t. Čúdapanthaka
 papír 8, 31, 101, 110, 120, 173, 179, 191, 224
 parašu → sekera
 parinirvána 23, 25, 47, 64, 65, 79, 101, 107, 200;
 v. t. vyvanutí
 parjanka, sed s nohama u klína → sed,
 uzavřený
 páša → smyčka
 pátra → almužní nádoba
 páv (majúra) 83, 137; paví pero → pero, paví;
 suknice z pavího peří 279
 peklo, pekelné říše 69, 118, 304
 pero
 orlí 215, 216
 paví (majúrapattra) 167, 216, 240, 256, 279
 pět blahovlných sester 143
 Peta (Pe-ta) 306
 phurpa → vadžrakála
 Pindóla Bháradvádža, arhat 189, 199–200
 písmo, tibetské 302
 pítha (podesta, podstavec) 33, 141
 plamenná aureola (džvámála) 39, 87, 146,
 153, 171, 308
 plamenný meč → meč (khadga)
 planety, devět (navagraha) 180, 181
 pocítování → védana
 podmíněnost 22; vztah 71–73
 pohřbívání
 do země 121
 na vzduchu 43, 155
 posloupnost chubilganů → převtělení,
 posloupnost
 postoj luku → čápasthána; zrcadlově obrácený
 157
 Potala, palác 315
 pouť duše, šamanistická 151
 pozice
 vsedě (ásana) 33–34, 119, 120, 121, 125, 142,
 215, 247, 262, 265
 vstoje 32–33, 78, 117, 120, 127, 131
 Prabhástin, áčárja 226
 prabuddha (ádibuddha) 95–101, 121, 124, 125,
 183, 185, 188, 217, 218, 225; v. t.
 Samantabhadra; v. t. Vadžradhara;
 v. t. Vadžrasattva; v. t. Vairócana

pradakšina → obchůzka zleva doprava
 pradžña (tantrická partnerka transcendentních
 buddhů) 81, 82, 84, 91, 92, 94, 97, 98, 108;
 v. t. moudrost
 Pradžña, bhikšu 125
 Pradžňápáramita, tantrická partnerka
 (pradžña) 97, 101; transcendentní
 bódhisattva 108, 133, 137–138
 pradžňápáramitá (sútry), knihy transcendentní
 moudrosti 24, 29, 117, 125, 126, 129, 137, 204,
 208, 288, 290, 297, 310
 Prasénadžit, král 26, 49, 56, 192
 pratítjasamutpáda (příčinně podmíněné
 vznikání) 67, 71
 pratjálidha (útok, výpad doprava) 32, 163, 164,
 169, 175, 178, 221, 224
 pratjékabuddha 47
 pravidla
 etická (šíla) 23, 29, 65, 174
 řádová (vinaja) 65, 243
 prázdnota (šúnjata) 26, 40, 95, 100, 125, 126,
 137, 205, 206, 213, 217, 220, 221, 222, 231,
 236, 256, 266, 280, 282, 283, 306; v. t.
 absolutno
 prázdny (šúnja) 22, 24, 66, 252, 258, 278, 279
 přéta („odešlý“, hladový/toulavý duch) 69, 70,
 278
 promyka (nakula) 45, 144, 148, 154, 171, 198
 prožitek jednoty veškerenstva (vesmírného
 sjednocení) 97, 185, 233; v. t. sexuální
 symbolika
 převtělení, posloupnost 30, 314
 pudgalaváda, škola 209
 půlměsíc 111, 113, 168
 punja 107; v. t. zásluhy, karmické
 pustaka (knihy) 40, 121, 137, 207, 312
 Puškara, siddha 273
 Pušpa, jóginí 108
 Putali, siddha 272–273
 Pu-tung-fo (Budongfo) 179

Ráčhungpa (Ras-čhung-pa) 304, 306
 Radeng (Rwa-sgreng), klášter 29, 303
 rádžalásana → sed hravý královský
 rága (touha) 67
 Ráhu, planetární božstvo 180–181
 Ráhula, arhat 51, 57, 189, 200
 Ráhula, siddha 273

rajské mezisféry (buddhakšétra) 25, 47, 79, 99; v. t. Abhirati; v. t. Sukhávati
 rákšasové (démoni) 214
 Rati, bohyně 53
 ratna → klenot
 Ratnadákiní 152, 153–154
 Ratnapála, král 277
 Ratnapáni, transcendentní bódhisattva 108, 109, 131
 Ratnasambhava, transcendentní buddha 79, 81–83, 88, 93, 94, 100, 109, 152, 153, 183
 Ratnasiddha, mahápandita → Rinčhen Dub (Rin-čhen-grub)
 Raudra Vadžrapáni 179
 Rinčhen Dub (Rin-čhen-grub), skt.
 Ratnasiddha 310
 Rinčhen Zangpo (Rin-čhen-bzang-po) 29
 Rinčhenčhog (Rin-čhen-mčhog), lobma 297
 Rkšavaktradákiní 159
 Rongbu Guhja, áčárja 227–228
 Ršipatana 53, 54, 77; v. t. Sárnáth
 růženec (akšamála) 40, 112, 114, 115, 117, 118, 132, 141, 204, 206, 216, 284, 295; z lebek 174
 řád, mnišský (v. t. sangha) 21, 23, 29, 36, 44, 55–57 passim, 59, 80, 86, 90, 92, 194–200 passim, 202, 207, 209, 212, 215, 216, 248, 284, 295, 298, 308, 312
 řetěz podmíněné závislosti → pratijjasamutpáda
 říše bohů 69, 109, 139
 Saddharmapundarikasútra 125
 sádhaka (hledáč vysvobození, zasvěcenec) 26, 151, 177, 183
 sádhana (ideace, proces „uskutečnění“) 26, 176, 183
 sádhitové 8, 26, 157, 183, 184, 186, 188, 189, 195, 228, 272
 Sagara, siddha → Sakara
 sahadžajána, škola 260, 277
 Sahasrabudža Lókéšvara 118–119; v. t. Avalókitéšvara
 Sakara, siddha 273–274
 Sakja (Sa-skja), škola 29, 155, 285
 Sakja-pandita 309–310
 Samantabhadra, prabuddha 88, 95, 97–99, 100, 101

Samantabhadra, transcendentní bódhisattva 108, 109, 124
 Samantabhadri, pradžña 98, 99
 Samantašubha, král 262
 samápada → stoj obounož
 sambhógakája 100, 101
 Samjá (Bsam-jas), klášter 28, 212, 214, 287–288, 289, 295, 298; disputace v 204
 samjaksambuddha (dokonalý buddha) 47
 Samudra, siddha 275
 Sanggjá Ješe (Sangs-rgjas-je-šes), lobma 290–291
 Sanggjá Gjalčchän (Sangs-rgjas-rgjal-mcchan), tantrický jógin 304
 sangha (buddhistická obec, řád) 39, 47, 54, 82, 141, 190, 191, 192, 198–200 passim, 205, 210, 235, 244, 284, 295, 311, 312
 Sanghasiddhi → dalajlama, první
 sankhjánamudra → gesto odpočítávání
 sansára (koloběh znovuzrození) 8, 21, 23–25 passim, 39, 47, 53, 67, 69, 85, 92, 95, 107, 109, 116, 139, 166, 171, 232, 260–264 passim, 268, 271, 275, 277, 280, 306
 sanskály (volní sklony, záměry, tvůrčí představivost) 22 pozn., 67, 71
 Sanvaratantra 235, 242, 247, 248, 255, 256, 261; v. t. Čakrasavaratantra
 Saor, království 213, 215, 216, 218
 Saraha, mahásiddha 277–278, 279
 Sarahapáda, mahásiddha → Saraha
 Sarasvatí, bohyně 142
 Sárnáth 21, 53, 65
 Saróruha, siddha → Sakara
 Sarvabhakša, siddha 278
 Sarvabuddhadákiní; -jóginí 155–156
 Sarvanívaranaviškambhin, transcendentní bódhisattva 88, 108, 122–123
 sed
 hravý (lílásana) 34
 hravý královský (rádžalílásana) 34
 lotosový (padmásana) 33, 51, 55, 59, 74, 104, 112, 121, 125, 130–132 passim, 134, 137, 138, 217, 230, 235, 303, 308
 napůl uzavřený (ardhaparjanka) 33, 113, 115, 121, 123, 129, 135–137 passim, 140, 141, 174, 216, 260, 302, 307, 308
 šťastný/štěstí (bhadrásana) 34, 77
 uzavřený (parjanka) 33, 119, 122, 124, 183, 211, 220

vadžrový (vadžrásana) → sed, lotosový
 sekáček (kartr) 43, 149, 155, 157, 184, 185, 188, 226; a miska z lebky/kalota (kapála) 83, 84, 97, 155, 156, 158, 159, 163, 167, 170, 173, 174, 176, 177, 217–218, 260
 sekera (parašu) 43, 165, 167, 185, 188
 semenné/zárodečné slabiky → bídzamantra
 Sengge Dadog (Seng-ge-sgra-sgrog) 222
 Sera (Se-ra), klášter 312
 sexuální symbolika 81; v. t. prožitek jednoty veškerenstva; v. t. unio mystica
 schopnosti, paranormální (siddhi) 29, 42, 59, 107, 151, 152, 159, 191, 203, 213, 214, 216, 218, 219, 226, 228, 230, 231, 233, 235, 237, 238, 247, 250, 258, 260, 261, 264, 267, 270, 284, 287, 290–294 passim, 296–298 passim, 306, 311, 313
 siddha 8, 9, 189, 211, 219, 228, 229, 230–231, 232, 238, 243, 259, 267, 284, 298, 313; siddhové 231–286 passim
 Siddhártha, dřívější buddha 74
 Siddhártha Gautama 49–51 passim, 189, 200; v. t. Buddha Gautama
 siddhi → schopnosti, paranormální
 Sijali, siddha → Šáli
 Sinhanáda Avalókitéšvara 104, 110–111
 Sinhásana Maňdžušrí 127–129, 313
 Sinhavaktradákiní 158
 Sítabrahman, dharmapála (Bílý Brahma) 161, 169, 171
 Sítátapatra 134; v. t. Tára, Bílá
 Sítátára, transcendentní bódhisattva 132, 134; v. t. Tára, Bílá
 Sítavaráhídákiní 157
 skandha → složky
 skryté texty → terma
 skutečno → dharmata; v. t. dharmakája
 slon 50, 59, 80, 100, 124, 146, 165, 167, 174–177 passim, 179, 181, 184, 185, 192, 197, 224, 266, 267, 283, 312; hák na pohánění slonů → ankuša
 složky (skandha), pět 22, 71
 sluneční kotouč (súrja) 92, 101, 119–20
 slunečník 59, 79, 134, 142, 167, 203, 240, 312
 slunečnicková korouhev → dhvadža
 smyčka, lapací (páša) 44, 117, 134, 135, 140, 149, 161, 167, 170, 175, 179, 180, 185, 188, 226
 Sogpo Lhapa (Sog-po-lha-dpal), lobma 294

Songcän Gampo (Srong-bcan-sgam-po), král 27, 132, 134, 301–302
 soucit (karuna) 25, 67, 107, 109, 114, 117–119 passim, 124, 127, 131, 132, 232, 258, 278, 305
 sparša (dotek) 72
 spojení, pohlavní 81, 82, 84, 91, 92, 97, 167, 176, 177, 183–186 passim, 188, 217, 218, 225, 233; v. t. sexuální symbolika
 stáří a smrt (džarámarana) 21, 50, 70, 239, 251
 stěhování duší 22; v. t. duše, neexistence
 sthavirové 189; v. t. světec/světci
 stoj obounož (samápada) 32
 strast (duhkha) 8, 21–26 passim, 48, 54, 66, 67, 69, 71, 85, 95, 99, 104, 118, 140, 166, 195, 257, 258, 263, 280; v. t. utrpení
 strom
 ašókový 84, 140
 bakulový (*Mimusops elengi*) 198
 bódhi (osvětlení, probuzení) 74
 čampakový (*Michelia champaka*) 236
 korálový (páridžáta) 59
 myrobalanový (haritákí, *Terminalia bellerica*) 105
 nágový (*Mesua ferrera*) 78
 páтали (*Bignonia suaveolens*) 75
 šalový (*Shorea robusta*) 64, 75
 širíša (*Acacia sirissa*) 76
 stúpa (tib. čhörtén [mčhod-rten]) 30, 65, 76, 77, 78, 95, 96, 125, 147, 191, 192, 230, 254, 312
 Süan-cang (Xuanzang) 114, 203
 Subhadra, novic 64
 Subrahmana 78
 Sugati, víla 145
 Sukánthí, víla 144
 Sukhávati, západní ráj 25, 83, 85–88, 100, 154; v. t. rajske mezisféry
 Sukhávativjúha 84
 Sumatí, víla 144
 Sumatikírti, áčárja → Congkhapa
 Sumédha 74, 75
 Sumukhí, víla 144
 Súrja, hinduistický bůh 139
 Súrjarašmiguru 218
 Svajambhúnátha 95, 96, 125
 svět
 lidí 69, 70–71, 109
 zvířat 69, 109
 světec/světci 8, 23, 143, 166, 189, 192, 200, 234;

šestnáct kanonizovaných 57, 189, 191–202, 203; v. t. arhat

Šabaripáda, siddha → Šavari

šadájatana → šest smyslů

Šadakšarí Lókేశvara 112–113

Šákjamuni 125

Šákjasinha (Šákja-seng-ge), Padmasambhava 217, 218

Šákjasinha, Buddha Gautama 59, 103

Šákjové, klan 51; republika 49

Šakra, hinduistický bůh 49, 53, 54, 59; v. t. Indra

Šálabhánda, král 267, 268

Šáli, siddha 274–275

šamanismus 151

šankha → lastura

šánta (mírný, pokojný) 139, 178, 183

Šántarakšita, áčárja 27, 28, 206, 211–213, 214, 286–288 passim, 290–292 passim, 295, 297, 301, 302

Šánti, siddha 256, 257, 276

Šántidéva, áčárja 211; jako siddha 235

Šántigarbha, áčárja 226

šara → šíp

Šáriputra, arhat 57, 59, 61, 103, 189, 190, 191, 199, 200, 202

Šavari, siddha 262, 268, 278–279, 285

Šelkar Dordžeccho (Šel-dkar-rdo-rdže-'ccho), laická vyznavačka 299–300

šest

dřívějších buddhů 73, 74

říší znovuzrození/světů (gati) 67, 69, 99, 170

smyslů (šadájatana) 72

Šikhin, dřívější buddha 74, 75

šíla → pravidla, etická

šíp (šara) 33, 52, 72, 188, 208, 277, 278, 288, 298, 300; v. t. luk a šíp

Šiva, hinduistický bůh 111, 112, 113, 167, 171, 179, 272, 284

Šjámatára, transcendentní bódhisattva 132, 135; v. t. Tára, Zelená

špičatá čapka, znak indického učence (pandity) 204, 206, 207, 210, 215, 216, 227, 230, 235, 276, 290, 296, 310, 313, 314

šramana (potulný žebravý mnich, mendikant, kajcník) 51, 52, 53, 54, 55, 121, 198, 200

šramanamudra → gesto odříkání

Šrídžána, lobma → Palgji Ješe

Šríparvata, hora 205, 250, 267, 267, 274, 285

Šrísinha, lobma → Palgji Sengge

šťastná znamení, osm (aštamangala) 79, 142

šťír (vrščíka) 179, 224

Šuddhódana, rádža 49, 50, 59, 194

šúnja → prázdný

šúnjata → prázdnota

takovost → tathata; v. t. absolutno

Tampaka, siddha → Kampari

Tandhé, siddha 279–280

Tändzin Gjamccho (Bstan-'dzin-rgja-mccho), dalajlama 30

Tandžur (Tängjur, Bstan'gjur) 310

Tänpa Namkha (Bstan-pa-nam-mkha'), lobma 297

Tanti, siddha 280

Tantra, siddha → Tanti

tantrismus 38, 45, 79, 81, 82, 84, 92, 94, 97, 100, 101, 127, 152, 159, 160, 178, 183, 186, 213, 214, 216, 218, 225, 226, 242, 243, 260, 267, 273, 279, 284, 289, 290, 294, 304, 305, 312; v. t. buddhismus, tantrajánový (tantrajána)/tantrický

Tára, transcendentní bódhisattva 108, 132, 267; Bílá 132–135, 302; Zelená 135–137, 302; Tára, pradžňa 87, 91, 94, 100

tardžanamudra → gesto, výhružné

tarpanamudra → gesto nasycení

Tašilhünpo (Bkra-šis-lhun-po), klášter 30, 314

tathágotové 79; v. t. buddhové, transcendentní; v. t. džinové

tathata (takovost) 24, 25, 26, 100

Téló, siddha 280

Téngi, siddha 280–281

terma (gter-ma), skryté texty 28, 214, 289

texty, tantrické 151, 279, 294

Thagana, siddha 281–282

Thangtön Gjalpo (Thang-ston-rgjal-po), stavitel mostů 313–314

théraváda 21, 145; v. t. buddhismus, hínajánový

Thisong Decän (Khri-srong-lde-bcan), král 27, 28, 211, 213, 214, 224–226 passim, 290, 292–298 passim, 300, 302–303; jako lobma 287–289

Thönmi (Thon-mi) Sambhóta, tvůrce písma 302

Thöpaga (Thos-pa-dga') 304, 306; v. t. Milaräpa

tchaj-fi (daiji), znamení 39, 66, 171

Tibetská kniha mrtvých → Bardo Thödol (Bar-do thos-grol)

tilaka (ozdobné znaménko) 137, 141, 215

Tilópa, guru 228, 229, 268, 269, 270, 303; jako mahásiddha 282

Tingdzin Zangpo (Ting-'dzin-bzang-po), bhikšu 300

titáni (asurové) 69, 109

tribhanga (kontrapost, trojí prohnutí, vybočení, zalomení) 32, 115, 116, 122, 137

tridanda → hůl, trojitá

trikája (trojí tělo) 25, 100

triratna → klenot, trojí

trišúla (trojzubec) 44, 111, 117, 147

trojí klenot → triratna

trojí prohnutí (zalomení) → tribhanga

trojí tělo 101; v. t. trikája

trojzubec 42, 112, 170, 174, 177, 186, 188, 215, 219; v. t. trišúla

tršna (dosl. žížeň, žádostivost, chtivost) 22, 69, 72

tulku (sprul-sku), převtělenec 30

Tušita, nebe 123, 204

učení o nejá (anátman) 22, 23, 209

Udajana, král 199, 200, 201

Uddijána 160, 213, 215, 216, 246, 248, 259

Uddijána Kurukulla 160–161

Udéna → Udajana

Udhili, siddha 282–283

uchopování (upádána) 72

unio mystica 36, 91; v. t. prožitek jednoty

veškerenstva; v. t. sexuální symbolika

upádána → uchopování

upája (metoda vedoucí k osvobození) 159, 176

Upana, siddha → Panaha

Upananda, bůh deště 49

upásaka, (fem.) upásika → laický vyznavač

Upavána, bhikšu 64

úrna (znaménko na čele) 55, 74

Urubilva 51, 53

ušlechtilé pravdy, čtyři 21–23

ušní lalůčky, protažené 51, 55, 74,

ušníša (výrůstek či bulka na temeni) 55, 74, 75, 80, 134, 205, 217

Ušníšavidžaja 134–135, 137

utrpení 26, 51, 69, 97, 114, 118, 119; v. t. strast (duhkha)

uttarabódhimudra → gesto nejvyššího osvětlení

vadžra → hromoklín; → gesto, křížové; symbolika vadžra/ghanta 38, 81, 95

vadžra, dvojité (višvavadžra) → hromoklín, dvojité

Vadžrabhairava, dharmapála → Jamántaka

Vadžradákiní 152–153

Vadžradhara, prabuddha 29, 95, 96–97, 100, 101, 183, 225, 228

Vadžradhátvišvarí, pradžňa 92, 94, 101

Vadžraghanta, siddha → Ghantapáda

vadžrahúmkáramudra → gesto, křížové

vadžrajána, škola tantrajány 26, 28, 29, 183, 246; v. t. buddhismus, tantrajánový (tantrajána)/tantrický

vadžrakála (tib. phurpa) 38, 214, 221, 222, 289, 290, 292, 293, 294, 298, 299; v. t. dýka na duchy; v. t. hřeb na demony

Vadžramarádžit, lobma → Dordže Dündžom (Rdo-rdže-bdud-'dzoms)

Vadžrapáni, bůh deště 127, 178–179

Vadžrapáni, transcendentní bódhisattva 86, 88, 108, 109, 120–121, 223

Vadžrasádhu (Dordželeg [Rdo-rdže-legs]), ochránce věšteb 150–151

vadžrásana (vadžrový sed) → sed, lotosový

Vadžrasattva, prabuddha 95–96, 100, 101, 121, 125, 217

Vadžravárahídákiní; jako jóginí 156–157

Vadžríputra, arhat 57, 189, 201, 202

Vadžura, siddha → Górua

váhana (jízdni zvíře, průvodce) 80, 83, 90, 127, 137, 151, 187, 312

Vairóčana, lobma 289–290, 295

Vairóčana, transcendentní buddha 79, 88, 91–92, 93, 94, 109, 152, 183; jako prabuddha 95, 100, 101

Vaišravana, lókapála 148; v. t. Kubéra

Vakula, arhat → Nakula

Valáha, létající oř 214

Vanavása, arhat 57, 189, 201–202

Vanavásin, arhat → Vanavása

varadamudra → gesto plnění přání

varáha → kanec

Varuna, bůh vod 104, 143

- Vasubandhu, áčárja 26, 204, 206, **207–208**, 209
 Vasudhára (Vasundhára), bohyně **140–141**
 védana (pocitování) 72
 vědění (vidjá) 26, 151, 156, 159, 179, 186, 198,
 221, 230, 305; v. t. moudrost
 vědomí (vidžňána) 26, **71**; čisté 208;
 v. t. čittamátra
 Vidjádharma, pradžňa 164, 165, 167
 vidjádžža 179
 Vidjádharí, jóginí **156**
 vidžňána → vědomí
 vidžňánávada, škola 26, 207, 208
 Vikramašila, klášter (univerzita) 29, 230, 276
 Vimala, buddha doznání 104
 Vimala (Ni-gu-ma), Nárópova manželka
 229
 Vimalamitra, áčárja **226–227**, 295, 297, 298,
 300
 vína 142, 283
 Vínápáda, siddha **283**
 Vipášjin, dřívější buddha 74, 75
 Virúdhaka, lókapála **146–147**
 Virúpa, mahásiddha 242, **284–285**
 Virúpákša, lókapála 147
 Višnu, hinduistický bůh 116, 175
 Višva(vadžra)dákiní → Višvadákiní
 Višvabhudž, dřívější buddha 74, 75, 192
 Višvadákiní 151, 152, **154**
 Višvakarman, hinduistický bůh 236
 Višvapáni, transcendentní bódhisattva 108,
 109, **131–132**
 višvavadžra → hromoklín, dvojité
 vitarkamudra → gesto výkladu nauky
 Vjádi, siddha → Vjáli
 Vjághravaktradákiní **158–159**
 Vjáli, siddha **285**
 vrána (káka) 181, 237
 vrščika → štír
 výrůstek/bulka na temeni → ušníša
 vytoužené božstvo → ištadévata
 vyvanutí/vysvobození 23, 25, 47, 48, 53, 59, 64,
 69, 77, 79, 85, 101, 107, 123, 231, 279;
 v. t. nirvána; v. t. parinirvána
 vznik, vznikání → bhava
 Wen-čcheng, princezna 302; v. t. Tára, Bílá
 Wu-tchaj-šan, hora 125
 záměry → sanskóry
 zárodečné/semenné slabiky → bídžamantra
 zaslepenost → móha
 zásluhy, karmické 22, 23, 232; přenášení 26, 107
 zášť (dvéša) 22, 23, 25, 44, 67, 178, 189
 zen → buddhismus, zenový
 zvonek (ghanta) 36, **38**, 81, 83, 84, 91, 92, 96, 97,
 101, 116, 121, 124, 167, 179, 183, 185, 188,
 213, 217, 225, 229, 240, 244, 273, 290, 293,
 294, 297, 299

Hans Wolfgang Schumann
Svět buddhistických obrazů

*Ikonografická příručka buddhismu mahájány
a tantrajány*

Z německého originálu
*Hans Wolfgang Schumann: Buddhistische Bilderwelt.
Ein ikonographisches Handbuch des Mahayana-
und Tantrayana-Buddhismus,*
Heinrich Hugendubel Verlag, Kreuzlingen – München,
4. vydání 2001 (Diederichs)
přeložil Jan Filipický

Vydalo Nakladatelství Academia
Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Vodičkova 40, 110 00 Praha 1

Obálku navrhl Pergamen Trnava, s. r. o.
Odpovědný redaktor Ondřej Zátka
Grafická úprava a sazba Oleg Man
Technická redaktorka Běla Trpišovská

Vydání první, 2008
Ediční číslo 10318

Tisk Těšínská tiskárna, a. s.,
Štefánikova 2, Český Těšín

ISBN 978-80-200-1674-4

Knihy Nakladatelství Academia
zakoupíte také na
www.academiaknihy.cz
www.academiabooks.com